
SERİ

B

CİLT

44

SAYI

1 - 2

1994

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

CUMHURİYET DÖNEMİ ORMANCILIĞINDA KATKISI OLAN YABANCI UZMANLAR

Prof. Dr. Metin ÖZDÖNMEZ¹⁾
Prof. Dr. Abdi EKİZOĞLU¹⁾

Kısa Özet

Türk ormancılığının kuruluş aşamasında olduğu gibi, gelişme aşamasında da yabancı uzmanların önemli katkıları olmuştur. Daha önce Tanzimat ve Meşrutiyet dönemleri ormancılığında katkıları olan yabancı uzmanlar tanıtılmış idi. Bu çalışmada ise, Cumhuriyet döneminde ülkemize davet edilmiş olan yabancı ormancı uzmanlar tanıtılmaktadır.

1. GİRİŞ

Cumhuriyetin ilanı (1923) ile birlikte Türk ormancılığını, gerek uygulama gerekse eğitim alanlarında Avrupa ormancılığı düzeyine çıkarmak ve özellikle eskiye oranla değişen ve bizzat Atatürk tarafından belirlenen ormancılık politikası amaçlarına ve ilkelerine uygun, Türkiye'de modern ormancılığı kurmak amacıyla yabancı uzmanlar getirilmesi girişimleri sürdürülmüştür.

Bu dönemde Fransa'dan Saby, Almanya'dan Bernhard, Pfefferkorn, Fritsche, Mayer-Wege-
lin, Heske, Prodan, Hildebrandt; Avusturya'dan Hafner ve Rosenberg, Tschermak, Schimitschek,
Lohwag, Gälzer; Yugoslavya'dan Chenchine; İsviçre'den Weber, İsveçten Anderson ve Näslund,
Fransa'dan Guinet ve Amerika'dan Polakowski ülkemize davet edilmişlerdir. Bu uzmanlardan bir
kısmı ormancılık örgütünde görev almış ve uygulama alanında önemli çalışmalarda bulunmuş, bir
kısmı da ormancılık eğitimi alanında öğretim üyesi ve yönetici olarak görev yapmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyet dönemi ormancılığında katkıları olan yabancı uzmanların
kısa özgeçmişleri ile ülkemizdeki hizmetlerini eldeki kaynaklara dayanarak ortaya koymaktır.

1.1 Paul Joseph Saby (1909 - ?)

Saby, 1909 yılında Nancy Orman Okulundan mezun olmuş ve Fransız ormancılık örgütünde
kısa bir süre çalıştıktan sonra, Cezayir ormancılık örgütünde görevlendirilmiştir. Saby, 1925 yılın-
da Tarım Bakanlığınca teknik danışman olarak Türkiye'ye davet edilmiş ve ormancılıkla ilgili çe-

1) İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı.

şitli konularda incelemelerde bulunmuş ve raporlar vermiştir. Bunlar arasında özellikle Orman Genel Müdürlüğü merkez örgütünde orman mülkiyet ve hukuk işleriyle ilgili bir birimin kurulması, orman sınırlarının belli edilmesi, orman sınırlama heyetlerinin oluşturulması ve ağaçlandırma çalışmalarındaki raporları büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Saby'nin yüksek orman okulundaki öğretimi eleştiren rapor da kayda değer olup bu rapor ilgililerin tepkisine yol açmıştır.

Saby, 1926 yılında Türkiye'den ayrıldıktan sonra Fransız ormancılık örgütünde çeşitli görevlerde bulunmuş ve 1942 yılında emekli olmuştur.

1.2 Prof. Robert Bernhard (1862-1943)

Bernhard, 30.05.1862 tarihinde Almanya'da Tharandt şehrinde doğmuş ve Tharandt Orman Akademisinde ormancılık öğrenimi görmüştür. Almanya'da özel ve devlet orman işletmelerinde önemli görevlerde bulunmuştur. Prusya'da Orman Genel Müdürlüğü yapmış ve Tharandt Yüksek Orman Okulunda Silvikültür ve Amenajman derslerini okutmuş olan Bernhard, 1926 yılında Tarım Bakanlığında danışman olarak görev yapmak üzere Türkiye'ye davet edilmiştir. Bernhard, Türkiye'ye üç kez gelmiş olup birinci gelişinde 1926 yılından 1929 yılına kadar, ikinci gelişinde 1934 yılından 1935 yılına kadar kalmış, üçüncü gelişi ise 1937 yılında olmuş ve toplam 6.5 yıl Türkiye'de görev yapmıştır. Yabancı uzmanlar arasında en uzun süre ülkemizde kalan ve Türkiye ormancılığının geliştirilmesi yolunda en çok katkıda bulunan biri olarak Bernhard, ormancılık örgütünün reorganizasyonu, ağaçlandırma, ormanların korunması ve ormanların amenajman işlerinin düzenlenmesi, ormancılık öğretiminin geliştirilmesi konularında önemli hizmetler yapmıştır. Bernhard, tüm bu konulardaki çalışmalarını raporlar, konferanslar, yasa tasarıları ve Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünde Orman ve Ziraat öğrenimi gören öğrencilere verdiği dersler biçiminde değerlendirmiştir. Bu hizmetleri arasında en önemlileri "Türkiye Ormancılığının Mevzuatı, Tarihi ve Vazifeleri" adlı eser⁽¹⁾ ile 1937 yılında yürürlüğe konan 3116 sayılı ilk orman kanununun hazırlanmasına olan katkılarıdır.

Prof. R. Bernhard
(Orman ve Av 1943, Sayı 6)

1) Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Çalışmalarından. Sayı 15, 1935 Ankara.

Öte yandan Bernhard ülkemizi terketmeden önce Atatürk'e bir mektup yazarak Türkiye ormancılığının geliştirilmesi konusundaki önerilerinin ve çabalarının gerçekleştirilmesi için girişimde bulunmuştur⁽¹⁾. Ülkesine döndükten sonra da Türkiye ormancılığındaki gelişmeleri yakından izleyen Bernhard, 31.03.1943 tarihinde hayata gözlerini yummuştur.

1.3 Anderson Heyeti

Türkiye'de Sellüloz ve kağıt fabrikaları kurulmasına ilişkin düşünceleri yaşama geçirmek için, Türkiye ormanlarının bu bakımdan incelenmesi amacıyla 1926 yılında "akticbolaget Karlstads Mekaniska Warkstad" adlı bir İsveç kumpanyasına başvuruda bulunulmuştur. Adı geçen Kumpanya Gunnar W. Anderson başkanlığında, Hernik Carbonnier ve Kristyanstad isimindeki iki orman mühendisinden oluşan bir heyeti 1926 yılında Türkiye'ye göndermiştir. Bu heyet, Türkiye ormanları hakkında genel bir fikir edinebilmek amacıyla çeşitli yörelerdeki ormanları dolaşmıştır. Bu ormanlardan başlıcaları, Bolu-Karadere ormanları ve Alaçam dağı ile Bozüyük'ün bir kısım ormanlarıdır. Heyetin iki üyesi olan Carbonnier ve Kristyanstad 1928 yılında ikinci kez ülkemize gelmişler ve bu kez, Devrek'in güneyindeki İncedere ormanlarında; Tefen, Bolu Çayı, Uluçay, Şimşir Deresi, Mengen Deresi arasında kalan ormanlarda; Filyos demiryolunun Safranbolu tarafındaki ormanlarda; Araç'ın bir kısım ormanlarında ve Ilgaz ormanlarında incelemelerde bulunmuşlardır. Söz konusu heyetin iki üyesi tarafından incelemelere ilişkin verilen raporlar Orman Genel Müdürlüğüne 1948 yılında yayımlanan "Mütehassıs Raporları" adlı kitapta⁽²⁾ yer almıştır.

1.4 Zingal Şirketi

Zingal, Belçika sermayesinin ağırlıklı olduğu bir Belçika-Türk Anonim Şirkettir. Sinop ilinin Ayancık ilçesindeki Kepez, İnaltı, Çangal ve Zindan ormanlarının işletilmesi imtiyazı uzun vadeli bir sözleşme ile adı geçen şirkete verilmiştir. Bu şirket, Zindan ormanlarının ilk hecesi olan "Zin" ile Çangal ormanının ikinci hecesi olan "gal" birleştirilerek "Zingal" simgesi ile tanınmıştır. Zingal şirketi, sözleşme uyarınca kendisine verilen görevi gerçekleştirilebilmek için Avrupa'dan yabancı uzmanlar getirtmiş ve ayrıca Türk orman mühendisleri de şirketin çalışmalarına katılmıştır. Böylece yörenin ormanlarının işletilmesine ilişkin çalışmalar 1928 yılından başlayarak 1929 ve 1930 yıllarında Avusturyalı ve Çekoslovakyalı uzmanlar ile Türk ormancılar tarafından yürütülmüştür. Avusturyalı uzmanların başlıcaları, Frans Hafner, August Loos, Friedrich Zednik, Fr. Steiner, Richard, Cieslar ve Friedrich Stark'dır. Çekoslovakyalı uzmanlar ise, Huruby, Weigler, Hein, Larch ve Dr. Pöreny'dir.

Yukarıdan adı geçen uzmanlardan **Cieslar**, 1938 yılı Temmuz ayına kadar Zingal şirketinde görevini sürdürmüştür. **Hafner** de, 1936 yılına kadar Zingal şirketinde sekiz yıl boyunca yol, dekol hatları ve havai hatların yapımında görev aldıktan sonra, 1937-1938 yılları arasında da Orman Genel Müdürlüğüne sözleşmeli olarak önce Giresun-Boncuk Vakfı ormanlarının amenajman planlarının yapımında, sonra da Zingal şirketince işletilen ormanların amenajman planlarının revizyon çalışmalarında görevlendirilmiştir. Söz konusu ormanların amenajman planlarının revizyonu işinde **Hafner** ile birlikte Avusturyalı **Grossman** ve Alman **Reis** adındaki uzmanlar da çalışmışlardır. Avusturyalı uzmanlardan **Zednik** ise, Zingal şirketi ile sözleşmesinin sona ermesi üzerine 1934 yılında yurduna dönmüş ve 1956 yılında FAO. tarafından Orman işleri ile görevli olarak Türkiye'de çalışmış olup 1961 yılına kadar bu görevini sürdürmüştür.

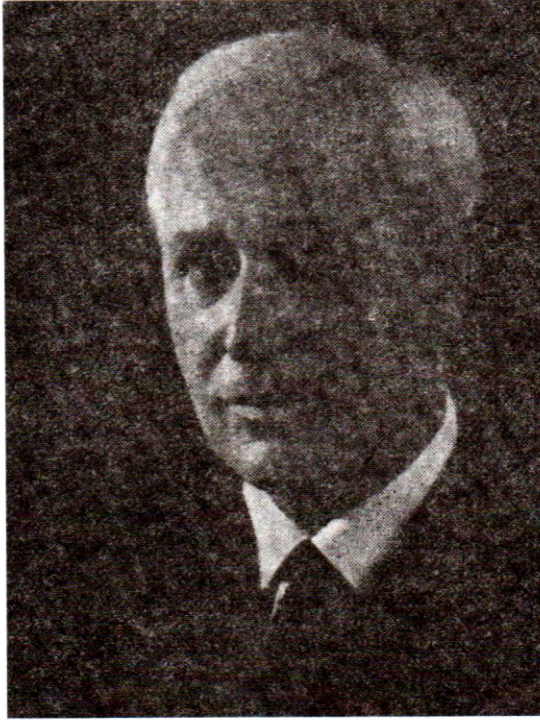
1.5 Prof. Dr. Franz Hafner (1903-1985)

Hafner, 16.03.1903 tarihinde Avusturyanın Kärnten Eyaletinde Lavantal'da doğmuş ve Viya-

1) Prof. Bernhard'dan Atatürk'e Mektup. Orman ve Av. 1950.

2) T.B. Orman Genel Müdürlüğü Yayını No : 65, İstanbul, 1948.

na Toprak Kültürleri Yüksek Okulunda⁽¹⁾ ormancılık öğrenimi görmüştür. Ayancık civarındaki ormanların işletilmesini üstlenen Zingal şirketi tarafından 1929 yılında Türkiye'ye getirilmiş olan Hafner, 1936 yılına kadar bu şirkette görevini sürdürmüştür. Hafner, 1937-1938 yılları arasında Ankara'da Orman Genel Müdürlüğü'nün Orman Amenajman Şubesi'nde uzman olarak ve 1938-1939 yıllarında da Ayancık'da Zingal şirketi müdür yardımcısı olarak çalışmıştır. Ülkesine dön-

Prof. Dr. Franz HAFNER

(Orman Fakültesi Dergisi Seri A, Sayı 2, 1980)

dükten sonra Viyana Toprak Kültürleri Yüksek Okulunda Orman İnşaatı ve Transport kürsüsünde asistan olarak görev almış olan Hafner, burada öğretim üyesi olmuş ve okulun Rektörlük görevini de yapmıştır. Viyana Toprak Kültürleri Yüksek Okulu Orman İnşaatı ve Transport kürsüsü profesörü olarak 1958 yılında Fakültemizin daveti üzerine ülkemize gelmiş ve üç konferans vermiştir⁽²⁾. Avusturya'da çok çeşitli görevlerde bulunan Hafner, FAO eksperisi olarak çeşitli ülkelere bilimsel araştırma gezileri yapmış ve konferanslar vermiştir. Hafner, yaptığı hizmetlerinden dolayı pek çok madalya, nişan ve şeref üyelikleri ile ödüllendirilmiş ve kendisine 26.04.1979 tarihinde Fakültemizin önerisi üzerine, İstanbul Üniversitesi tarafından "Şeref Doktorluğu" ünvanı verilmiştir. Hafner, 23.11.1985 tarihinde vefat etmiştir.

1) "Hochschule für Bodenkultur". Günümüzde bu okul "Universität Bodenkultur Wien" adı ile Üniversite'ye dönüşmüştür.

2) Orman Fakültesi Konferansları 1958. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No : 811/61, İstanbul, 1959.

1.6 Rosenberg Heyeti

Türk Hükümetince, 15.05.1929 tarihinde Bolu-Zonguldak yöresinde bulunan zengin orman kaynaklarından yörede kurulacak büyük kapasiteli orman ürünleri endüstrisi tesislerine en uygun biçimde odun hammaddesi sağlanmasına yönelik bir plan hazırlaması görevi, "British and European Timber Trust Ltd." adlı İngiliz şirketine verilmiştir. Gerekli incelemeler için Avusturya ormancılık örgütünün ve Viyana'daki Toprak Kültürleri Yüksek Okulu öğretim üyelerinin önerileri ve yardımları ile 12 kişilik bir heyet oluşturulmuştur. Bu heyetin başkanlığı Siegfried Rosenberg'e verilmiş ve bundan dolayı da sözkonusu heyet "Rosenberg Heyeti" olarak anılmıştır. Sözkonusu heyetin 6 üyesi Avusturyalı ormancı olup isimleri, Emil Ulzer, Josef Pinsker, Richard Cieslar, Emil Bedus, Wiktor Altmann, Dr. Ulrich Schenker'dir. Rosenberg heyeti ülkemizde 1929 yılı Temmuz-Eylül aylarında çalışmıştır. Heyetin en değerli ormancı uzmanlarından olan Siegfried Rosenberg ile Emil Ulzer çalışmalarının bitiminde ortaklaşa "Bolu Zonguldak ormanları keşif raporu" adı ile bir rapor hazırlamışlardır. Bu rapor, Orman Genel Müdürlüğü'nün "Mütehassıs Raporları" adlı yayınında⁽¹⁾ yer almıştır.

1.7 Prof. Dr. Rudolf Pfefferkorn

Yüksek Orman Okulunun 1934 yılında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsüne bağlı Orman Fakültesi'ne dönüştürülmesi üzerine, Fakültemizin yönetiminde yeni birimlerin oluşturulmasında ve derslerin verilmesinde görev almak amacıyla Avrupa'dan profesörler getirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu profesörlerden birisi olan Pfefferkorn, 1936 yılı sonlarında Almanya'dan ülkemize gelerek Orman Fakültesinde görevlendirilmiştir. Ülkemizde kaldığı 10.12.1936-01.08.1939 tarihleri arasında Orman Fakültesinde Orman Siyaseti ve Orman Amenajmanı Enstitüsü müdürlüğü yapmış ve Ormancılık Politikası dersi yanında, bu enstitüye bağlı bulunan Orman Yolları İnşaatı dersini de okutmuştur. Pfefferkorn, 01.03.1937-01.11.1937 tarihleri arasında Orman Fakültesi Dekanlığı görevini de yürütmüştür.

Prof. Dr. Rudolf Pfefferkorn

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1) T.B. Orman Genel Müdürlüğü Yayını No. 65, İstanbul, 1948.

1.8 Prof. Dr. K. Fritsche

Ormancılık eğitimi alanında çalışmak üzere Almanya'dan ülkemize davet edilen öğretim üyelerinden biri de Prof. Dr. Fritsche'dir. Fritsche, 1936 yılı sonlarında ülkemize gelmiş ve Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi'nde Orman Hasılatı ve İşletme İktisadı Enstitüsü Müdürlüğü görevine atanmıştır. Fritsche, ülkemizde kaldığı 22.10.1936-27.07.1937 tarihleri arasında Dendrometri ve Orman Kıymetlerinin Takdiri derslerini okutmuştur.

Prof. Dr. K. Fritsche

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.9 Prof. Dr. Leo Tschermak (1882-1969)

Tschermak, 1882 yılında Avusturya'nın Znaim Kasabasında doğmuştur. Avusturya Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 1936 yılı sonlarında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesinde görev yapmak üzere izinli sayılmış olan Tschermak, Orman Fakültesinin Bahçeköy'deki bölümünün Silvikültür Enstitüsünde 04.01.1937-04.01.1938 tarihleri arasında görev almış, Ekoloji ve Silvikültür derslerini okutmuştur. Tschermak, ülkemizde kaldığı süre içerisinde Trakya ve Güney Anadolu yörelerinde inceleme gezilerinde bulunmuş ve Okaliptüs ağaçlandırmaları için uygun yerlerin seçimi konusunda çalışmalar yapmıştır. Tschermak'ın önerileri doğrultusunda Tarsus'ta 855 hektarlık alanda okaliptüs ağaçlandırılması yapılmıştır. Ayrıca Tschermak, Türkiye'nin iklim ve vejetasyonuna uygun silvikültür çalışmalarına da girişmiş ve Orman Fakültesindeki derslerinde buna ilişkin temel bilgilere yer vermiştir. Freiburg Üniversitesi Orman Fakültesinde 1937 yılında Silvikültür Profesörlüğü görevine atanması üzerine Türkiye'den ayrılmıştır. Tschermak'ın Türkiye

ormancılığına ilişkin raporları arasında "Türkiye'de Orman Yetiştirmenin Esaslarına Dair" Rapor⁽¹⁾ ile "Okalıptüs tesciri" raporu⁽²⁾ özellikle önem taşımaktadır. Tschermak, 1945 yılında emekli olmuş ve 1969 yılında da vefat etmiştir.

Prof. Dr. Leo Tschermak

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.10 Ord. Prof. Dr. Hans Mayer-Wegelin (1897-1983)

Mayer-Wegelin, 27.08.1897 tarihinde Almanya'nın Strassburg kentinde doğmuş ve ormancılık öğrenimini Hann. Münden ve Münih Orman Fakültelerinde yapmıştır. Hann. Münden Orman Fakültesinde Profesör olan Mayer-Wegelin, 1937 yılında Türkiye'ye gelerek Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesinde görev almıştır. Orman Fakültesinin örgütleme çalışmalarına katılan Mayer-Wegelin, 01.10.1937-08.05.1940 tarihleri arasında ülkemizde kalmıştır. Bu süre içerisinde Mayer-Wegelin, Orman Mahsüllerini Değerlendirme Enstitüsü Müdürlüğü görevine atanmış ve orman Ürünlerini Değerlendirme ve İş Bilgisi derslerini vermiştir. Aynı zamanda, 1937-1939 yılları arasında Orman Fakültesi Dekanlığı görevini de yürütmüş olan Mayer-Wegelin, Tarım Bakanlığı'nın ormancılık uzmanı olarak çeşitli hizmetlerde bulunmuş ve raporlar hazırlamıştır. Mayer-Wegelin'in Pos Ormanı tetkik raporu, Orman Genel Müdürlüğü'nün "Mütehassıs Raporları" adlı yayınında⁽³⁾ yer almıştır. Mayer-Wegelin,sözleşmesinin bitiminde Almanya'ya döndükten sonra da, Türk ormancılığı ile ilişkisini kesmemiş, Almanya'ya giden meslektaşlarımıza yardım ve destek

1) Orman ve Av Dergisi, 1942 (9-10).

2) Orman ve Av Dergisi, 1937 (10-12).

3) Tarım Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Yayını No : 65. İstanbul, 1948.

sağlamıştır. İ.Ü. Orman Fakültesinin davetlisi olarak 1954 yılında ülkemize gelen Mayer-Wegelin, üçü Orman Fakültesinde ve birisi de İktisat Fakültesinde olmak üzere dört konferans vermiştir⁽¹⁾. Mayer-Wegelin, 30.09.1962 tarihinde emekli olmuş ve 18.09.1983 tarihinde de vefat etmiştir.

Ord. Prof. Dr. Hans Mayer-Wegelin

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.11 Ord. Prof. Dr. Erwing Schimitschek (1898-1983)

Schimitschek, 31.03.1938 tarihinde Avusturya'da doğmuş ve 1924 yılında Viyana'daki Toprak Kültürleri Yüksek Okulunu bitirmiştir. Aynı okulda Profesörlüğe yükselmiş olan Schimitschek, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi Orman Koruma ve Entomolojisi Enstitüsü müdürlüğü görevini yürütmek ve ders vermek üzere davet edilmiştir. Schimitschek, 10.03.1937-01.10.1939 tarihleri arasında Orman Entomolojisi ve Orman Koruması dersleri ile birlikte bir süre Av Hayvanları Bilgisi ve Avcılık dersini de vermiştir. Schimitschek, ülkemizde kaldığı süre içerisinde Güney, Kuzey ve Orta Anadolu'yu dolaşarak Türkiye'de Orman Entomolojisinin temelini oluşturan etüdlerde bulunmuş ve gerek Orman Koruması gerekse Orman Entomolojisi konularında değerli yayınlar yapmıştır. Bu yayınlardan Türkçe'ye de çevrilmiş olan "Türkiye'de Orman Koruması ve Orman Entomolojisi Hakkında Görüşler"⁽²⁾ ile "Türkiye Orman Böcekleri ve Muhiti"⁽³⁾ adındaki iki eseri dikkat çekici bulunmaktadır. Ülkesine döndükten sonra da önemli hizmetler yap-

1) İ.Ü. Orman Fakültesi Konferansları 1954, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No : 629/31, İstanbul.

2) Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayını No : 74, 1937.

3) İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No. 556/24, 1953.

miş olan Schimitschek, Göttingen Üniversitesi Orman Zoolojisi Enstitüsü Başkanlığı görevini yürütürken, 1959 yılında konferanslar vermek üzere, İ.Ü. Orman Fakültesinin davetlisi olarak ülkemize gelmiş ve üç konferans vermiştir⁽¹⁾. Orman Fakültesinin önerisi üzerine 1974 yılında Schimitschek'e İstanbul Üniversitesi Senatosu tarafından "Şeref Doktorluğu" ünvanı verilmiştir. Schimitschek, 1983 yılında vefat etmiştir.

Ord. Prof. Dr. Erwing Schimitschek

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.12 Prof. Dr. E. Weber

İsviçre'li olan Weber, İstanbul'da Robert Kolej'de profesör olarak görev yaparken, 31.08.1938-31.07.1942 tarihleri arasında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsüne bağlı Orman Fakültesi'nde Geodezi dersini vermiştir.

1) Orman Fakültesi Konferansları 1959. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No. 906/71, İstanbul, 1961.

Prof. Dr. E. Weber

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormanlık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormanlık Tarihi Arşivi)

1.13 Prof. Dr. Alexis Chenchine

Beyaz Rus Kökenli olan Chenchine, Tarım Bakanlığınca uzman olarak davet edilmiş, bu görevinin dışında, 31.08.1939-01.09.1943 tarihleri arasında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi Orman Hasılatı ve İktisadi Enstitüsü Müdürlüğüne Prof. Dr. Fritsche'den sonra atanmıştır. Orman Fakültesinde görevli bulunduğu süre boyunca Chechine, Dendrometri, Hasılat Bilgisi, Orman Kıymetlerinin Takdiri ve Ormanlık Statüğü ile Parkçılık derslerini okutmuştur.

1.14 Prof. Dr. Manfred Näslund

İsveçli bir bilim adamı olan Näslund, İsveç Ormanlık Teknik Araştırma Enstitüsü Müdürü iken, ormanlarımızın ve ormancılığımızın durumu ile yurdumuzda bir Ormanlık Araştırma Enstitüsü kurulması olanakları hakkında incelemelerde bulunmak üzere Tarım Bakanlığı tarafından davet edilmiştir. Ülkemize 1948 yılı Nisan ayında gelen Näslund, Güney ve Kuzey-Batı Anadolu'da olmak üzere 17.04.1948-04.05.1948 tarihleri arasında iki gezi yapmış ve bu gezilere ilişkin raporu Tarım Bakanlığına sunmuş olup, bu rapor Orman Genel Müdürlüğüne yayımlanmıştır⁽¹⁾.

1) T.B. Orman Genel Müdürlüğü Yayını Özel Sayı 85. 1948.

Prof. Dr. Alexis Chenchine

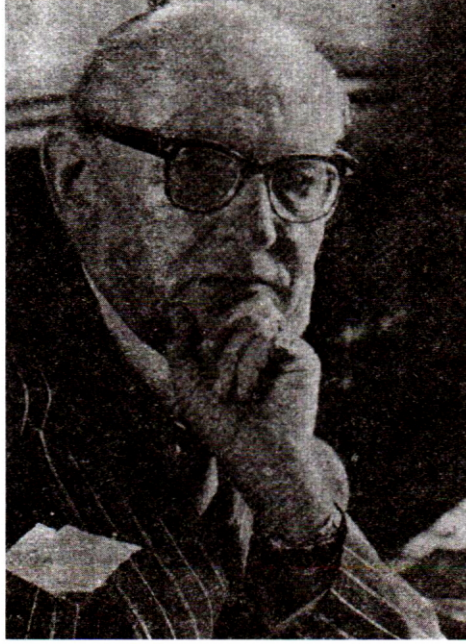
(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.15 Ord. Prof. Dr. Franz Heske (1892-1963)

Heske, 03.07.1892 tarihinde Frauenberg (Bohemya) de doğmuş ve Viyana'da Toprak Kültürleri Yüksek Okulunda ormancılık öğrenimi görmüştür. Aynı okulda doktor ve doçent olan ve ayrıca Oxford Üniversitesinde tropik ormancılık öğrenimi de gören Heske, gerek ülkesinde gerekse ülkesi dışında ormancılık konusunda danışmanlık yapmıştır. Heske, 1935 yılında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesinde görev yapmak üzere davet edilmiş ise de, işlerinin yoğunluğu nedeniyle bunu gerçekleştirememiştir. Hamburg Üniversitesi Fen Fakültesinde Ormancılık Bilimleri Profesörü iken, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nin daveti üzerine 1949 yılında Türkiye'ye gelen Heske, önce Orman Politikası ve Orman Amenajmanı Enstitüsü ve Kürsüsünde sözleşmeli olarak çalışmış ve Orman Amenajmanı dersini okutmuş; sonra da 1951 yılında İ.Ü. Orman Fakültesince kurulması kararlaştırılan Ormancılık Coğrafyası ve Yakın şark Ormancılığı Kürsüsü'nün kuruluşunda görev almış ve 1951-1955 yılları arasında Ormancılık Coğrafyası ile Kurak Mıntıkalar ormancılığı derslerini vermiştir. Bu arada Heske, Ankara-Bâlâ Devlet Üretme Çiftliğinde 1954 yılında Türkiye'de ilk kez olarak koruyucu rüzgar perdeleri projesi'ni hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Ayrıca, Trakya ve Anadolu'da çok sayıda bilimsel gezi yapan Heske, Türkiye ormancılığı ile ilgili çeşitli yayınlarda bulunmuştur. Bu yayınları arasında yer alan "Stepten Faydalanma İmkanları" adlı eser⁽¹⁾, Heske'nin Türkiye ormancılığına ilişkin fikirlerini yansıtmaları bakımından özellikle büyük bir öneme sahip bulunmaktadır. İ.Ü. Orman Fakültesi dergisinin yayınlan-

1) İ.Ü. Orman Fakültesi yayını No : 535/22, İstanbul, 1952.

masında da katkısı olan Heske, 1955 yılında ülkemizde ayrılmış ve 07.03.1963 tarihinde Hamburg'da ölmüştür.

Prof. Dr. Franz HESKE

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormancılık Tarihi Arşivi)

1.16 Ord. Prof. Dr. Kurt Lohwag (1913-1970)

Lohwag, 18.08.1918 tarihinde Bohemya'da doğmuş ve Viyana Üniversitesi'nde Tabii Bilimler öğrenimi görmüştür. Viyana Toprak Kültürleri Yüksek Okulunun Botanik Enstitüsünde akademik mesleğe başlayan Lohwag, bu enstitüde öğretim üyeliğine yükseltilmiş olup ayrıca birçok ormancılık araştırma ve meslek kuruluşlarında da çalışmıştır. Lohwag, ilk olarak 1954-1955 güz yarısında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinin daveti üzerine Türkiye'ye gelmiş ve burada Ziraat Bitki Koruma dersini okutmuş ve daha sonra 1957 yılı bahar yarısında İ.Ü. Orman Fakültesinde misafir profesör olarak ders programına yeni konulan Orman Fitopatolojisi dersini başlatmıştır. Bu dersi 1958 ve 1959 yıllarında da okutmuş olan Lohwag, ülkemizde bulunduğu sürece Batı Karadeniz, Orta, Batı ve Güney Anadolu ile Marmara bölgelerindeki ormanlarda inceleme gezileri yapmış ve bu incelemelerin sonuçlarını çeşitli dergilerde yayımlamıştır. Lohwag, 05.05.1970 tarihinde Viyana'da ölmüştür.

Ord. Prof. Dr. Kurt LOHWAG

(İ.Ü. Orman Fakültesi Ormanlık Politikası ve yönetimi Anabilim Dalı, Ormanlık Tarihi Arşivi)

1.17 Camille Guinet

Guinet, Paris'deki Sorbon Üniversitesi Botanik Bahçesi (enspektörlerinden) uzmanlarından iken, Türkiye'nin ilk Arboretumu olan Belgrad ormanındaki Atatürk Arboretumunun kuruluş çalışmaları sırasında 1958 yılında İstanbul'a davet edilmiştir. Guinet, 1959-1961 yılları arasında aralıklı olarak Arboretum'daki planlama ve diğer uygulamalı çalışmalarda bulunmuştur. Arboretum'a ilk fidan dikimi Guinet'in çalışmaları sırasında gerçekleştirilmiştir.

1.18 Prof. Dr. Michail Prodan (1912-)

Prodan, 22.10.1912 tarihinde Romanya'da doğmuş ve ormancılık öğrenimini de doğduğu ülkede yapmıştır. Akademik mesleğe Almanya'da Tharandt Orman Yüksek Okulunda başlamış olan Prodan, Freiburg Üniversitesinin ormancılık bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Hasılat ve Biyometri alanında dünyaca ünlü olan ve çok sayıda ödüle sahip bulunan Prodan, 1961 yılında misafir profesör olarak davet edilmiş ve İ.Ü. Orman Fakültesinde 1961-1962 bahar yarıyılında Biyometriye Giriş dersini vermiştir. Fakültemizde bulunduğu süre içerisinde "Ormancılar İçin Biyometri Başlangıç Dersleri" adı ile bir de kitap hazırlamıştır⁽¹⁾.

1) İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No : 1092/97, İstanbul, 1964.

Prof. Dr. Michail PRODAN
(Forstarchiv, 1982, Nr. 6)

1.19 Prof. K.J. Polakowski

Polonya asıllı Amerikalı olan Polakowski, Michigan Üniversitesi Peyzaj Mimarisi Profesörlerinden olup, Türk-Amerikan Kültürel Mübadele Komisyonu aracılığı ile İ.Ü. Orman Fakültesine 15.09.1971 tarihinde misafir profesör olarak davet edilmiş ve 1971-1972 ders yılı güz yarıyılında Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi dersini vermiştir. Polakowski, ülkemizde kaldığı bir yıl boyunca İ.Ü. Orman Fakültesi dışında da İstanbul Belediyesinde, Turing kurumunda, İmar ve İskan Bakanlığında, Orman Bakanlığında, Karadeniz Teknik Üniversitesinde konferanslar vermiştir. Ayrıca Polakowski, Çanakkale'ye giderek Gelibolu Yarımadasının Milli Park olarak ayrılması konusunda ön incelemelerde bulunmuştur.

1.20 Prof. Dr. Hans Gerd Hildebrandt (1923 -)

Hildebrandt, 27.11.1923 tarihinde Leipzig'de doğmuş ve Freiburg Üniversitesi Matematik ve Tabii Bilimler Fakültesinde akademik mesleğe başlamıştır. Aynı fakültede öğretim üyeliğine yükseltilmiş olan Hildebrandt, iki kez dekanlık görevi de yapmıştır. Hildebrandt, İ.Ü. Orman Fakültesinin daveti üzerine 1972-1973 ders yılında Ormanlık Fotogrametrisi ders ve uygulamalarını yürütmüştür. Ayrıca, Hildebrandt, Ankara'da Orman Genel Müdürlüğünde ve Karadeniz Teknik Üniversitesinde konferanslar vermiştir.

1.21 Prof. Dr. Ralp Gälzer (1931-)

Gälzer, 28.05.1931 tarihinde Viyana'da doğmuş ve 1960 yılında Hannover Teknik Yüksek Okulunun Peyzaj bölümünü bitirmiştir. Hannover kenti park, bahçe ve mezarlıklar müdürlüğünde çalışmış olan Gälzer, burada müdürlük görevinde de bulunmuştur. Gälzer, 1972 yılında Viyana Teknik Üniversitesi, Peyzaj ve Bahçe Sanatı Enstitüsü müdürlüğü görevine atanmış ve 1977-1978 yılları arasında adı geçen üniversitenin Mimarlık ve Çevre Planlama Fakültesi dekanlığını yapmıştır. İ.Ü. Orman Fakültesinin daveti üzerine ülkemize gelen Gälzer, Peyzaj Mimarlığı Bölümünde misafir profesör olarak 1988 yılı Bahar yarıyılında 2. ve 3. sınıf öğrencilerine Peyzaj Planlama dersini okutmuş ve konferanslar vermiştir. Gälzer, 1990 yılında emekli olmuştur.

Yukarıda mevcut belgelere dayanarak tanıtılmaya çalışılan Cumhuriyet dönemi ormancılığının gelişiminde katkıları olan yabancı uzmanlardan başka çeşitli ülkelerden ormancılık uygulama,

eğitim ve araştırma alanlarında proje çalışmalarına katılmak, raporlar hazırlamak ve konferanslar vermek üzere zaman zaman kısa süreli olarak uzmanlar ve bilim adamları da davet edilmiştir. Hiç şüphesiz sözkonusu uzman ve bilim adamlarının da ormancılığımızın gelişmesinde değerli katkıları olmuştur. Ancak, onların tanıtımının bu çalışmanın amacını ve kapsamını aşacağı düşünülmüştür.

Bu çalışmanın, Türkiye ormancılığının başlangıç ve gelişim aşamalarında çok büyük katkıları olan tüm yabancı uzmanları şükranla anmak için bir vesile oluşturmasını diliyoruz.

KAYNAKLAR

ACATAY, A., 1958: *Prof. Dr. Dipl. Ing. Erwing Schimitschek. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Cilt 8, Sayı 1. S. 130-132.*

ACATAY, G., 1969: (*Kitap Tanıtımı*) *Prof. Dr. Erwing Schimitschek. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri B, Cilt, XIX. Sayı 2. S. 100.*

ARDIÇ, K., 1986: *Ormancılık Tarihimize Kısa Bir Bakış. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri B. Cilt 36. Sayı 1 S. 98-114.*

ARDIÇ, K., 1987: *Prof. Robert Bernhard. Orman ve Av. Yıl 63. Sayı 87/10, 11 ve 12 Sayfa 15-20 Ankara.*

BERNHARD, R., 1935: *Türkiye Ormancılığının Mevzuatı, Tarihi ve Vazifeleri. Yüksek Ziraat Enstitüsü Çalışmalarından, Sayı 15. Ankara.*

BERNHARD, R., 1987: *Mektup, Türkiye Cumhuriyeti Başkanı Ekselansları. Orman Mühendisliği Yıl 24 Sayı 2 Sayfa 2-7, Ankara.*

BİNGÖL, İ., 1990: *Ormanlarımız ve Ormancılığımız. Cilt II. Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını No : 4, İstanbul.*

ÇAĞLAR, Y., 1987: *Prof. Dr. Bernhard'ın Cumhuriyet Dönemindeki Orman Yasasını Çıkarma Çabalarına Katkıları. Orman ve Av. Yıl 63, Sayı 87/3 Sayfa 22-32, Ankara.*

ÇEPEL, N.; ÖZHAN, S.; GÖRCELİOĞLU, E., 1984: *Türkiye'de Ormancılık Öğretiminin Gelişimi ve İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Birimlerinin Kuruluş ve Çalışmaları. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No : 3148/345, İstanbul.*

DİKER, M.; İNAL, S., 1945: *Ormancılığımızın Ana Davalarından Ağaçlandırma. Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Dergisi Cilt : 5, Sayı 1.*

ERASLAN, İ., 1984: *Prof. Dr. Hans Mayer-Wegelin'in Hayatı, Eserleri, Türkiye'ye Yaptığı Hizmetler. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri B. Cilt 34, Sayı 2. S. 1-8.*

ERASLAN, İ., 1989: *Türkiye'de Ormancılık Öğretim ve Eğitim Kurumlarının Tarihsel Gelişimi. Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını No : 1, İstanbul.*

GÖRCELİOĞLU, E., 1985: *Türk Dostu Ord. Prof. Franz Hafneri Kaybettik. Orman Mühendisliği dergisi Ocak Sayısı S. 123.*

HAFNER, F., 1963: *Österreichische Forstleute und forstliche Hochschullehrer in der Türkei. Allgemeine Forstzeitung, 74 Jahrgang, Folge 1/2 (Jönner) Wien.*

HATİPOĞLU, Z., 1986: *Prof. Em. Bernhard Anıldı. Orman ve Av. Yıl : 62, S. 5-8.*

İNAL, S., 1950: *Geleceğe Işık Tutan Tarih: Prof. Bernhard'dan Atatürk'e Mektup*. Orman ve Av. Yıl : 22, Sayı 8, S. 174-177.

İNAL, S., 1962: *Türkiye Ormancılığı Hakkında Almanya'da Verilen Konferanslar*. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No : 84, İstanbul.

KALIPSIZ, A., 1986: *Prof. Bernhard'ın Türkiye Ormancılığı Üzerine İlginç Görüşleri*. Orman ve Av. Yıl : 62, S. 1-5.

KUTLUK, H., 1957: *Türkiye'de Yabancı Ormancılar. Türk Ormancılığı Yüzüncü Tedris Yılına Giderken. 1857-1957. Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayını No : 7, Ankara. S. 181-198.*

KUTLUK, H., 1965: *Prof. R. Bernhard'ın 38 Yıl Önce Vermiş Olduğu Konferans*. Orman Genel Müdürlüğü Teknik haberler Bülteni. Aralık, Ankara.

KUTLUK, H., 1966: *Bernhard. Yeşil Türkiye, Mart*. Ankara.

KUTLUK, H., 1967: *Prof. Bernhard'a Kaleme Aldırılmış Olan Makale*. Orman Genel Müdürlüğü Teknik Haberler Bülteni, Haziran. Ankara.

KUTLUK, H., 1970: *Türkiye Ormancılığında Öğretimin Seyri*. O.G.M. Teknik Haberler Bülteni. Sayı 33, S. 142-171.

MAYER, H., 1993: *Institut für Waldbau 1965-1984. 100 Jahre Forstlicher Versuchsgarten (1884-1983). Universität für Bodenkultur Wien.O.G.M. 1948: Mühassıs Raporları*. T.B. Orman Genel Müdürlüğü Yayını No : 65, İstanbul.

ÖKÇÜN, G., 1971: *1920-1930 Yılları Arasında Kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye*. A.Ü. Siyasal Bilg. Fak. Yay. No : 324. S. 51. Ankara.

PAMAY, B.; ÇANAKCIOĞLU, H.; ÖZDÖNMEZ, M. ve İSTANBULLU, T., 1973: *Cumhuriyetimizin 50. Yılı Münasebetiyle Türkiye'de Ormancılık Öğretimi ve Eğitiminin Gelişimi ile İ.Ü. Orman Fakültesi Kürsü ve Kuruluşları ve çalışmaları*. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No : 208/1886, İstanbul.

SELİK, M., 1970: *Ord. Prof. Kurt Lohweg'in Ardından*. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi. Seri B. Cilt XX. Sayı 2. S. 1-18.

SELİK, M., 1980: *Fakültemiz Şeref Doktoru Em. O. Univ. Proffessor Dipl. İng. nat tech. Franz Hafher*. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri A. Cilt 30, Sayı 2. S. 18-29.

SELİK, M., 1987: *Profesör Robert Bernhard (1862-1943) Hayatı, Eserleri, Alman ve Türk Ormancılığına Hizmetleri*. Orman Mühendisliği Yıl 24, Sayı 2, Sayfa 7-11. Ankara.

SELİK, M., 1987: *Türk Akademik Ormancılık Eğitim ve Öğretimin Kuruluş ve Gelişmesinde Yabancı Bilim Adamları ve Uzmanların Katkıları ve Etkileri*. O.G.M. Türkiye'de Ormancılık Eğitim Semineri 22-23 Aralık 1987. S. 53-71. İstanbul.

USLU, S., 1963: *Ord. Prof. Dr. İng Franz Von Losimfeldt Heske*. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B. Cilt XIII. Sayı 1. S. 123-128.

WEGELIN, M., 1966: *Prof. "R. Bernhard" Yeşil Türkiye, Mart*. Ankara.

YALTIRIK, F., 1988: *Atatürk Arboretumu*. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi. Seri : A, Cilt : 38. Sayı 2, S. 30-54.

- Saby (Paul-Joseph). *Revue des Eaux et Forets*, 1919, S. 139.

- Saby (Paul-Joseph). *Revue des Eaux et Forets*, 1921, S. 296.

- Saby (Paul-Joseph). *Revue des Eaux et Forets*, 1925, S. 490.